

Yr Holocaust a Chymru

Kindertransport 2

Y daith i Brydain

Nodiadau i Athrawon

Adnodd 2 o 4 yw hwn ar destun Kindertransport a gellir ei ddefnyddio ochr yn ochr â'r 3 adnodd arall. Mae'r adnoddau'n archwilio hanesion plant a oedd yn ffoaduriaid a ddaeth ar y Kindertransport i Gymru.

Mae'r ail adnodd hon yn archwilio taith Kindertransport merch ifanc o Awstria, Dorothy Fleming. Mi wnaeth hi'r siwrnai hon i Brydain ym 1939 cyn ymgartrefu, yn y bon, gyda'i theulu yng Nghaerdydd.

Mae'n cynnwys:

- Gwybodaeth gefndir am y Kindertransport a ble i ddarganfod mwy
- Diffiniad defnyddiol a fideo: 'Pwy sy'n Ffoadur?'
- Bywgraffiad byr o Dorothy Fleming
- Dolen at glip sain o recordiad hanes llafar o Dorothy Fleming
- Ffotograffau yn dangos plant sy'n ffoaduriaid yn y 1930au
- Trawsgrifiadau o'r clipiau fideo a sain

Mae'r adnodd yn rhagdybio dealltwriaeth sylfaenol o'r Holocaust. Efallai y byddwch am gyflwyno taflen waith Ymddiriedolaeth Addysgol yr Holocaust (HET), ['Diffinio'r Holocaust'](#), cyn archwilio'r adnoddau hyn. Gweler hefyd [Egwyddorion Cyffredinol HET ynglŷn ag Addysgu am yr Holocaust](#).

Nodau dysgu:

- Deall ystyr y term 'ffoadur' a myfyrio ar brofiadau ffoaduriaid plant Iddewig a'r rôl a chwaraeodd y Kindertransport
- Ymgysylltu ag ystod o ffynonellau hanesyddol i greu ymateb personol a chreadigol
- Datblygu meddwl beirniadol ac ymdeimlad o empathi gyda'r rhai sydd wedi profi dioddefaint yn y gorffennol
- Archwilio pwysigrwydd y stori hon i Gymru a'r byd ehangach a'i chysylltiadau â materion cyfoes, gan gynnwys ffoaduriaid, gwrth-semitiaeth, rhagfarnllyd a hiliaeth

Cysylltiadau â'r cwricwlwm

Y Pedwar Diben

Dysgwyr uchelgeisiol, galluog sy'n:

- datblygu corff o wybodaeth ac sydd â'r sgiliau sydd eu hangen i gysylltu'r wybodaeth honno a'i chymhwyso mewn gwahanol gyd-destunau
- gallu cyfathrebu'n effeithiol mewn gwahanol ffurfiau a lleoliadau
- gallu egluro'r syniadau a chysyniadau y maen nhw'n dysgu amdany'n nhw
- ymchwilio ac yn gwerthuso eu canfyddiadau'n feirniadol

Gyfranwyr mentrus, creadigol sy'n:

- cysylltu ac yn cymhwyso eu gwybodaeth a'u sgiliau i greu syniadau a chynnyrch
- meddwl yn greadigol er mwyn ail-lunio a datrys problemau
- mynegi syniadau ac emosiynau drwy wahanol gyfryngau

Dinasyddion egwyddorol, gwybodus sy'n:

- canfod, yn gwerthuso ac yn defnyddio tystiolaeth wrth ffurfio barn
- trafod materion cyfoes ar sail eu gwybodaeth a'u gwerthoedd
- deall ac yn arfer eu cyfrifoldebau a'u hawliau dynol a democrataidd
- deall ac yn ystyried effaith eu gweithredoedd wrth ddewis a gweithredu
- wybodus am eu diwylliant, eu cymuned, eu cymdeithas a'r byd yn awr ac yn y gorffennol
- parchu anghenion a hawliau pobl eraill, fel aelod o gymdeithas amrywiol

Unigolion iach, hyderus sydd:

- â gwerthoedd sicr ac sy'n sefydlu eu credoau ysbrydol ac egwyddorol
- yn meithrin eu lles meddyliol ac emosiynol drwy ddatblygu hyder, cadernid ac empathi
- â'r hyder sydd ei angen i gymryd rhan mewn perfformiadau

Datganiadau o'r hyn sy'n bwysig

Prif Faes Dysgu a Phrofiad: Y Dyniaethau

Cam cynnydd: 3 & 4

- Mae ymholi, archwilio ac ymchwilio yn ysbrydoli chwilfrydedd am y byd, ei orffennol, ei bresennol a'i ddyfodol
- Mae digwyddiadau a phrofiadau dynol yn gymhleth a chânt eu hamgyffred, eu dehongli a'u cynrychioli mewn gwahanol ffyrdd
- Mae cymdeithasau dynol yn gymhleth ac yn amrywiol, ac maen nhw'n cael eu llywio gan weithredoedd a chredoau pobl

- Mae dinasyddion gwybodus, hunanymwybodol yn mynd i'r afael â'r heriau a'r cyfleoedd sy'n wynebu dynoliaeth, ac yn gallu cymryd camau ystyrlon ac egwyddorol

Meysydd Dysgu a Phrofiad Eraill:

Iechyd a Lles

- Mae'r ffordd rydym yn prosesu ein profiadau ac yn ymateb iddyn nhw yn effeithio ar ein hiechyd meddwl a'n lles emosiynol
- Mae'r ffordd rydym yn ymwneud â dylanwadau cymdeithasol yn siapio pwy ydyn ni, ac yn effeithio ar ein hiechyd a'n lles

Ieithoedd, Llythrennedd a Chyfathrebu

- Mae mynegi ein hunain drwy ieithoedd yn allweddol i gyfathrebu
- Mae llenyddiaeth yn tanio'r dychymyg ac yn ysbrydoli creadigrwydd

Sgiliau trawsgwricwlaidd a sgiliau cyfannol

Llythrennedd

- Datblygu llafaredd trwy drafodaeth, chwarae rôl, cwestiynu a chyflwyniadau, ac addasu sgiliau llafaredd ar gyfer cynulleidfa a diben tra'n gwranddo ar, a dadlau, gwahanol safbwyntiau
- Datblygu pob arddull ysgrifennu, e.e. disgrifio, esbonio, trafod, gwerthuso ac ysgrifennu creadigol, ynghyd â defnyddio terminoleg a geirfa sy'n benodol i'r ddisgyblaeth
- Sicrhau mynediad ac archwilio ystod o destunau o amrywiol leoedd a chyfnodau er mwyn dadansoddi tystiolaeth, meddwl yn feirniadol, dod i gasgliad, a gwerthuso dehongliadau a safbwyntiau

Creadigrwydd ac arloesedd

- Annog bod yn agored i wahanol syniadau a ffyrdd o feddwl, gan alluogi mynegi barn resymedig ynghylch y gwahaniaethau hyn

Meddwl yn feirniadol a datrys problemau

- Datblygu'r gallu i feddwl yn ddadansoddol a deall y gorffennol a'r presennol yn ogystal â dychmygu dyfodol posib
- Casglu, myfyrio a gwerthuso'n feirniadol y defnydd o ffynonellau a thystiolaeth

Effeithiolrwydd personol

- Gwerthuso, cyfiawnhau a mynegi ymatebion ystyriol mewn amrywiol ffyrdd

Themâu trawsgwricwlaidd

Addysg Cydberthynas a Rhywioldeb (ACRh):

- Mae'r deunydd yn cynnig cyfleoedd i ddysgwyr archwilio hawliau dynol, gwerthoedd, moeseg, athroniaethau, a safbwyntiau crefyddol yn ymwneud â pherthnasoedd
- Mae'n cefnogi dysgwyr i ymgysylltu'n feirniadol â materion ACRh lleol, cenedlaethol a byd-eang yn y gorffennol a'r presennol, gan eu helpu i ddod yn ddinasyddion egwyddorol, gwybodus

Addysg hawliau dynol ac amrywiaeth (e.e., gwahaniaethu, hiliaeth, gwrth-semitiaeth, ffoaduriaid)

- Mae'r dysgwyr yn datblygu dealltwriaeth o bwysigrwydd gwerthoedd democrataidd a hawliau dynol ac yn myfyrio ar eu cyfrifoldebau dinesig

Cynefin – cefnogi dysgu mewn cyd-destunau lleol

Mae'r Holocaust yn bwnc mawr sy'n gallu ymddangos yn ddieithr i ddysgwyr yng Nghymru. Mae'r adnoddau hyn yn galluogi dysgwyr i glywed straeon pobl a gafodd eu heffeithio'n uniongyrchol gan yr Holocaust, ac a oedd yn byw yng Nghymru. Dyma straeon pobl a gyfrannodd at eu cymunedau Cymreig lleol, ac a oedd yn rhan ohonyn nhw. Fe wnaethant ymgartrefu yma a magu teuluoedd yma, ac mae eu hanes yn rhan o stori Cymru.

Mae dysgu am yr Holocaust trwy enghreifftiau lleol yn galluogi dysgwyr i ddarganfod eu hetifeddiaeth a datblygu ymdeimlad o le a chynefin. Mae hefyd yn cael gwared ar y syniad o 'arwahanrwydd' - bod hyn wedi digwydd i bobl eraill mewn lle ac amser arall - ac yn hytrach yn creu teimladau o gysylltiad ac empathi. Gall yr enghreifftiau lleol hyn helpu dysgwyr i ddeall y cysylltiad rhwng hanes Cymru a digwyddiadau byd-eang fel yr Ail Ryfel Byd a'r Holocaust.

Y rhestr lawn o 20 adnodd am Yr Holocaust a Chymru yw:

- [Kindertransport 1: Bywyd Iddewig yng Nghanolbarth Ewrop cyn yr Ail Ryfel Byd](#)
- [Kindertransport 2: Y daith i Brydain](#)
- [Kindertransport 3: Cyrraedd Cymru](#)
- [Kindertransport 4: Bywyd yng Nghymru](#)
- [Kristallnacht 1: Atgofion o Kristallnacht](#)
- [Kristallnacht 2: Y bar mitzvah olaf](#)
- [Arlunwyr Iddewig yng Nghymru 1: Josef Herman](#)
- [Arlunwyr Iddewig yng Nghymru 2: Heinz Koppel](#)
- [Aero Zipp Fasteners yn Ystad Fasnachu Trefforest](#)
- [General Paper and Box Manufacturing Company yn Ystad Fasnachu Trefforest](#)
- [Caethiwo 'estron-elynyon' 1](#)
- [Caethiwo 'estron-elynyon' 2](#)
- [Ffoaduriaid Iddewig fel gweision domestig](#)
- [Meddygon, deintyddion a nyrsys yng Nghymru oedd yn ffoaduriaid Iddewig](#)
- [Ffoaduriaid Iddewig ym Myddin Prydain yn ystod yr Ail Ryfel Byd](#)

- [Bywyd crefyddol ffoaduriaid Iddewig yng Nghymru](#)
- [Yr Iaith Gymraeg](#)
- [Rhyddid](#)
- [Hunaniaeth](#)
- [Cofio'r Holocaust](#)

Syniadau ar gyfer gweithgareddau

Gweithgaredd 1

Gellid defnyddio'r adnodd i ymdrin ag ystyr y term 'ffoadur'. Gofynnwch i'r dysgwyr am eiriau y maen nhw'n eu cysylltu â 'ffoaduriaid'. Gwylwch y 60 eiliad cyntaf o [Bwy sy'n Ffoadur? Fideo UNHCR](#) sy'n esbonio beth yw ffoadur a thrafodwch [ddiffiniad y Cenhedloedd Unedig](#).

Cwestiynau defnyddiol eraill:

- Pam y gallai rhywun fod yn ffoadur?
- Pa amddiffyniadau y gallai ffoaduriaid eu cael gan wlad 'ddiogel'?
- Beth yw'r gwahaniaeth rhwng ffoadur, ceisiwr lloches a 'mudwr economaidd'?
- A yw'n bwysig bod ffoaduriaid yn cael amddiffyniad rhyngwladol?

Gweithgaredd 2

Ail-grynhowch stori Dorothy Fleming o adnodd Kindertransport 1. Gan ddefnyddio'r **wybodaeth hanesyddol gefndirol a'i bywgraffiad**, atgoffwch y dysgwyr fod Dorothy a'i chwaer ymhlith 10,000 o blant a ddaeth i Brydain ar y Kindertransport gan deithio ar eu pen eu hunain, heb eu rhieni. Gallwch chi ddsbarthu eu **taflenni gwaith** gorffenedig gan efallai, gofyn iddynt farcio gwaith ei gilydd a/neu lunio enghraifft.

Gofynnwch i'r dysgwyr drafod mewn paruau pam y gallai Iddewon yr Almaen ac Awstria fod yn ffoaduriaid yn y 1930au. Rhannwch bwyntiau trafod gyda'r dosbarth cyfan a chyfeiriwch yn ôl at y diffiniad o ffoadur pan fo angen.

Gweithgaredd 3

Gwrandewch ar [Glip Sain: Dorothy Fleming – Taith Kindertransport](#) a dangoswch y ddau **lun** o Dorothy a'i chwaer a ffoaduriaid sy'n blant yn cyrraedd Harwich. Gofynnwch i'r dysgwyr nodi unrhyw fanylion arwyddocaol y maen nhw'n eu clywed am y daith neu'n eu gweld o'r ffotograffau. Pam oedden nhw'n meddwl eu bod nhw'n arwyddocaol?

Cwestiynau defnyddiol eraill:

- Pam nad oedd rhieni Dorothy 'o gwmpas' yn Fienna?
- Sut fyddai rhieni Dorothy wedi teimlo cyn ei hanfon hi a'i chwaer i Brydain? Beth am Dorothy ei hun?
- Pam y gallai'r bachgen ar y trên fod yn poeni gymaint am ddod o hyd i oriawr aur ei dad?
- Allwch chi gofio'r siwrnai hiraf y bu'n rhaid i chi fynd arni heb eich rhieni/gwarcheidwaid?

- Pam y gallai Llywodraeth Prydain fod wedi derbyn ffoaduriaid sy'n blant yn unig?

Gweithgaredd 4

Gan ddefnyddio [Clip Sain: Dorothy Fleming – Taith Kindertransport](#) a'r ffotograffau fel man cychwyn, rhannwch y dosbarth yn bedwar grŵp. Rhoddir un o'r bobl ganlynol i bob grŵp i ganolbwyntio arno:

Grŵp 1: Dorothy

Grŵp 2: Chwaer Dorothy

Grŵp 3: Bachgen gyda'r Oriawr Aur

Grŵp 4: Plant yn y Ffotograff wrth gyrraedd Harwich (os oes gennych chi ddosbarth mwy ac angen mwy o grwpiau, yna dewisiwch blant unigol o'r llun hwn a chynyddwch y nifer o grwpiau yn unol â hynny).

Gofynnwch i'r grwpiau i ysgrifennu rhai ansoddeiriau ar ddarn mawr o bapur i ddisgrifio sut y gallai'r person a neilltuwyd iddynt fod yn teimlo yn ystod y daith. Anogwch iddynt gysidro ystod o emosiynau e.e. 'dewr' a 'cyfrifol' yn ogystal ag 'ofn'. Rhwng y grwpiau, dylech gael ystod o ymatebion ar gyfer yr holl blant gwahanol yn y straeon. Rhowch adborth i'r grwpiau a rhannwch ymatebion pob grŵp gyda'r dosbarth cyfan.

Gan ddefnyddio'r ymatebion a gasglwyd, bydd y dysgwyr yn ysgrifennu darn o waith creadigol o'r enw 'Y Siwrnai Kindertransport' i archwilio rhai o'r profiadau y gallai'r plant fod wedi bod yn mynd drwyddynt ar y trê. Gall hyn fod ar ffurf rhyddiaith neu gerdd fer. Er mwyn ymbellhau o'r maes pwnc heriol hwn, dylai'r myfyrwyr ysgrifennu yn y trydydd person fel tasent yn 'bryf ar y pared' yn hytrach nag o safbwynt y Kindertransportees eu hunain. Dylid neilltuo amser ar ddiwedd y wers i fyfrio ar ymatebion creadigol y dysgwyr.

Gweithgaredd 5

Efallai y bydd rhai dysgwyr yn dymuno darlunio'r daith ar y trê mewn ffordd artistig. Gofynnwch iddyn nhw dynnu llun neu baentio llun sy'n dangos 'Y Siwrnai Kindertransport'. Anogwch ystod o ymatebion creadigol unigol yma gan ddefnyddio gwahanol gyfryngau a deunyddiau. Dylid neilltuo amser ar ddiwedd y wers i fyfrio ar ymatebion artistig y dysgwyr.